

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

ВІСНИК

ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

Серія: «Економічні науки»

12/2017

Львів
2017

Міністерство освіти і науки України

Львівський інститут економіки і туризму

ББК 65

В 53

Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст] : зб. наук. ст. / М-во освіти і науки України. Львів. інст-т економіки і туризму ; [редкол. : І. О. Бочан та ін.]. — Львів : ЛІЕТ, 2017. — № 12. — 204 с : іл., табл.

Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism [Text] : collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism ; [editor-in-chief Bochan I. O.]. — Lviv : LIET, 2017. — # 12. — 204 p.

Висвітлюються актуальні питання теоретичних і прикладних аспектів економіки, розвитку туристичної індустрії в Україні і, зокрема, в Західному регіоні; аналізуються підходи до створення туристичного продукту й організації спеціальних видів туризму. Особлива увага звертається на вивчення краєзнавства, екологічного супроводу туристичної діяльності та підготовки фахівців для даної галузі.

Для фахівців туристичної галузі, науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів навчальних закладів туристичного профілю.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of tourist sphere, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Бочан І. О., д. е. н., професор — головний редактор;
2. Паньків Н. Є., к. б. н. — заступник головного редактора;
3. Берест Р. Я., д. і. н., доцент;
4. Білонога Ю. Л., д. т. н., професор;
5. Бомба М. Я., д. с.-г. н., професор;
6. Білий Л. А., д. т. н., професор;
7. Васильчак С. В., д. е. н., професор;
8. Доманцевич Н. І., д. т. н., професор;
9. Марцин В. С., д. е. н., професор;
10. Скаско О. І., д. е. н., професор;
11. Лозовецька В. Т., д. п. н., професор;
12. Лихолат Є. О., к. е. н., доцент;
13. Майкова С. В., к. т. н., доцент;
14. Майовець Є. Й., д. е. н., професора;
15. Миськів Г. В., д. е. н., професор;
16. Михасюк І. Р., д. е. н., професор;
17. Присяжнюк Ю. І., д. е. н., професор;
18. Реверчук С. К., д. е. н., професор;
19. Федина Л. О., к. т. н., доцент;
20. Тринько Р. І., д. е. н., професор, академік УААН;
21. Безручко Л. С., к. геогр. н., доцент — відповідальний секретар

Рекомендовано до друку
вченою радою Львівського інституту
економіки і туризму (протокол № 7 від 24.05.2017 р.)

© Львівський інститут
економіки і туризму, 2017
© Автори статей, 2017

ЗМІСТ

Розділ 1. ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

<i>Ковтун Г. І. Стан та перспективи розвитку франчайзингу в Україні</i>	9
<i>Самохвал О. О. Українські реалії в умовах глобалізації міжнародного ринку туристичних послуг</i>	19
<i>Кучеренко А. В., Гуляева Н. М. Правові механізми стимулювання розвитку фінансового інжинірингу в Україні</i>	28
<i>Лихолат С. О., Лихолат Н. Є. Трудові ресурси в системі соціально-економічного розвитку туристичних підприємств</i>	37
<i>Самодай В. П. Особливості регіональної інфраструктури Сумської області</i>	42
<i>Самохвал О. О. Українські реалії в умовах глобалізації міжнародного ринку туристичних послуг</i>	

Розділ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

<i>Бочан І. О. Туристична освіта в умовах сучасних соціально-економічних викликів</i>	50
<i>Гальків Л. І., Кулиняк І. Я. Теоретико-прикладні аспекти розвитку освітнього туризму в Україні</i>	55

Розділ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Кушнірук Г. В., Косик А. Ю. Тенденції формування туристичних потоків України на міжнародному туристичному ринку</i>	62
<i>Миськів Г. В., Килин О. В. Визначення чинників, що впливають на розвиток туризму в Україні та основні напрями мінімізації їх негативного впливу</i>	67
<i>Кушнірук Г. В., Солдат О. А. Роль туризму в розвитку економіки Львівської області</i>	73
<i>Батьковець Н. О. Дослідження процесу формування та управління туристичними потоками Львівської області</i>	77
<i>Кушнірук Г. В., Пінчук О. В., Ткачишин М. Я. Регіональний брендинг — перспектива для туристичного розвитку локальних територій</i>	82

Розділ 4. ТОВАРОЗНАВСТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ

<i>Павлишин М. Л., Микитів Н. С., Озимок Г. В., Луців Н. В. Експертні аспекти у формуванні компетентностей фахівців з підприємства, торгівлі і біржової діяльності</i>	86
<i>Луців Н. В. Стан та перспективи розвитку вітчизняного ринку спортивних товарів</i>	92
<i>Гуцак О. М., Семак З. М., Семак Б. Д. Вітчизняний і зарубіжний досвід використання рослинних барвників у текстильному виробництві</i>	98

УДК 338.48(477.83)

*Кушнірук Галина Володимирівна, к. е. н.,
Солдат Оксана Андріївна, студентка,
Львівський інститут економіки і туризму*

РОЛЬ ТУРИЗМУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано роль туризму в розвитку економіки Львівської області. Досліджено чинники впливу та місце туризму в економіці регіону. Розкрито проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області.

Ключові слова: економіка, Львівська область, туризм, туристична індустрія, туристична інфраструктура, туристичні потоки.

Туризм надзвичайно поширений у сучасному світі та набуває особливого характеру. Це багатогранна та розвинена галузь господарства, що є однією з головних елементів доходу в країні, і впливає на розвиток економіки та світового співробітництва. Сфера туризму забезпечує зростання зайнятості населення, сприяє міжнародній співпраці, розвитку ринкових відносин, збереженню народних промислів і національної культури.

Актуальність цієї теми полягає у тому, що для Львівщини туристична індустрія являється однією з головних напрямів розвитку бізнесу. Так як туристичні підприємства є основою туристичної діяльності, то вони долучаються до системи національного і міжнародного поділу праці, що забезпечує частку країни у світовому туристичному обміні.

Шляхи вирішення проблем туристичного розвитку Львівщини, туристично-рекреаційного потенціалу регіону представляють праці таких авторів як: Бейдик О. О. [1], Кифяк В. Ф. [4], Король О. Д., Любіцева О. О., Мальська М. П. [5], Філоненко І. М. та інші.

Мета статті — дослідження ролі туризму в економіці Львівської області. Для досягнення поставленої мети розкрито економічну сутність туризму та розглянуто чинники, що впливають на розвиток туризму в регіоні, а також досліджено проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області.

Туризм — це галузь економіки невиробничої сфери, підприємства та організації якої задовольняють потреби туристів в матеріальних і нематеріальних послугах, основна функція якого — забезпечити людину повноцінним і раціональним відпочинком.

На розвиток туристичної сфери впливають чинники, які можна поділити на дві основні групи — статистичні та динамічні. До динамічних відносять: культурні, соціально-економічні, міжнародні та науково-технічний прогрес. Статистичні включають: географічні, природно-кліматичні, культурно-історичні та інші.

Туризм сприяє розвитку елементів інфраструктури — ресторанів, готелів, кафе, інших підприємств торгівлі. Це, в свою чергу, збільшує доходну частину бюджету за рахунок прямих і непрямих податків. Також туризм має великі можливості для залучення інвестицій та іноземної валюти. Крім того, збільшується ділова активність та розширюється виробництво товарів та послуг у результаті підвищення платоспроможного попиту за рахунок туристичної привабливості для місцевих та іноземних екскурсантів.

Так у 2015 році Львів відвідало близько 2 млн. гостей міста. Порівняно з 2007 роком цей показник зріс удвічі [3]. Найбільше туристів генерує з Польщі, Білорусії та Латвії, відтак найменше туристів до м. Львова прибуває з Угорщини, Ізраїлю та Італії [6, 4].

Туризм відіграє важливу роль у забезпеченні зайнятості населення регіону. Включаючи велику кількість секторів економіки, важко визначити точну кількість працівників, які зайняті у сфері туризму. Вона є однією з галузей економіки, яка не призводить до зменшення робочих місць при залученні новітніх технологій. Це відіграє важливе значення, тому що при зростанні працюючого персоналу, туризм зменшує соціальну напругу в суспільстві.

До інфраструктури туристичної галузі Львівської області входить: 500 садіб зеленого туризму, 124 санаторно-курортних приміщень, близько 280 закладів проживання та харчування, 12 туристично-інформаційних центрів, понад 160 музеїв та галерей, 10 театрів, 37 природних комплексів, 320 найпопулярніших архітектурних пам'яток і туристичних об'єктів та інші туристичні заклади. У Львівській області надають послуги для підготовки фахівців туристичного супроводу 8 організацій, розміщено 3 консультаційні установи та 14 громадських туристичних організацій [7]. 354 туристичних підприємств надають туристичні послуги та 750 кваліфікованих екскурсоводів і гідів обслуговують екскурсійні маршрути.

Серед областей України Львівська область посіла друге місце у 2014 році після Києва, за кількістю реалізованих туристичних путівок — 73119 од. та третє — за кількістю суб'єктів туристичної діяльності (143 од.) після м. Києва та Одеської області.

Туризм на Львівщині швидкими темпами входить у світову туристичну індустрію. Не враховуючи декількох кризових років, туристична галузь має сталий та позитивний розвиток в регіоні. Оскільки, туристичні потоки є генераторами туризму, то їх динаміку за 2011–2015 роки наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка туристичних потоків Львівської області за 2011–2015рр., осіб

Показник	Роки					Відхилення 2015 р. до 2014 р.	
	2011	2012	2013	2014	2015	+, –	%
	Кількість обслужених туристів	128 709	124013	188 520	92 128	112 472	20 344
Кількість іноземних туристів	12 955	19 033	16 162	2 015	3 057	1 042	171,71
Кількість туристів, що виїжджали за кордон	81 000	63 706	131 530	61 465	60 830	–635	98,97
Кількість внутрішніх туристів	34 754	41 274	40 828	28 648	48 585	19 937	169,6
Кількість екскурсантів	17 974	33 508	22 184	26 901	15 002	–11 890	55,8
Частка іноземних у загальній кількості обслужених туристів, %	10,1	15,3	8,6	2,2	2,7	0,5	–

Джерело: [8]

З даних таблиці бачимо, що збільшуються обсяги туристичних потоків. Суб'єкти туристичної діяльності у Львівській області за 2015 рік обслужили на 22,08 % більше туристів, порівняно з попереднім періодом. За обсягами туристичних потоків України Львівська область займає близько 6 %. Туристичні підприємства Львівщини у 2015 р. обслужили на 71,71 % іноземних туристів більше, ніж у 2014 р. Щодо туристів, які виїжджали за кордон, то їх кількість зменшилась лише на 1,03 %. Кількість внутрішніх туристів за 2014–2015 рр. мала тенденцію до зростання на 69,6 %, в той час як кількість екскурсантів відповідно зменшилась на 44,2%. Частка іноземних туристів у загальній кількості обслужених туристів незначна і становить 2,7 %, що на 0,5 % вище від рівня минулого року.

Дозвілля та відпочинок являється найбільш популярною метою для екскурсій та туристичних подорожей. У 2015 році з цією метою подорожувало 76,7 % туристів від загальної кількості.

Кількість туристичних підприємств зменшилась за 2014–2015 рр. на 6 %, водночас кількість туристів за цей період зросла на 22,1 %. У 2015 р. 112,5 тис. осіб скористались

послугами суб'єктів туристичної діяльності Львівщини, в той час як у 2014 році — 92,1 тис. осіб. Серед них 97,3 % були громадянами України [2]. На рис. 1 відображено динаміку обсягу реалізованих послуг від в'їзного та виїзного туризму, а також екскурсійних програм за 2011–2015 рр.

Рис. 1. Динаміка обсягу реалізованих послуг з організації подорожувальних програм у Львівській області, млн. грн.

Варто зазначити, що при сумарних надходженнях від туризму за 2014 р., що потрапили в економіку регіону в розмірі 420,3 млн. грн., прямі податкові надходження, спрямовані в бюджет, склали всього 7,9 млн. грн. (табл. 2), що може означати значну тінізацію доходів туристичних фірм.

Таблиця 2

Фінансові надходження від туристичної діяльності у Львівській області

Показники	Роки				Відхилення 2014 р. до 2013 р.	
	2011	2012	2013	2014	+, -	%
Обсяг наданих туристичних послуг, млн. грн.	309,9	418,6	327	420,3	93,3	128,5
Платежі до бюджету, млн. грн.	6,167	7,887	6,149	7,982	1,833	129,8
Заборгованість перед бюджетом, тис. грн.	239,6	70,9	82,5	113,6	31,1	137,7
Надходження валюти від надання послуг нерезидентами України	4,674 млн. \$	5,285 млн. \$	3,74 млн. \$	945,21 тис. \$	-2,79 млн. \$	25,3

Незважаючи на те, що роль туризму у розвитку економіки Львівської області має вагомим значення, існують певні проблеми, які стримують його розвиток: низький рівень транспортних послуг та поганий стан доріг; незадовільний стан туристичних об'єктів та відсутність під'їздів до багатьох з них; недостатня кількість фінансових та податкових стимулів для розвитку сфери туризму; брак кваліфікованих спеціалістів для відновлення історико-культурних та архітектурних пам'яток; невідповідність світовим стандартам інституційного та законодавчого забезпечення розвитку туризму; недостатній рівень забезпечення та підготовки фахівців у сфері туризму та інші.

З метою підвищення туристичної привабливості Львівщини та збільшення частки туризму в економіці регіону доцільно:

— розповсюджувати інформацію про проведення заходів різноманітного характеру, щоб завантажити заклади розміщення та харчування туристів, а також розвивати внутрішній, соціальний, діловий, спортивний та інші види туризму;

— збільшити обсяги використання інструментів державно-приватного партнерства для просування різноманітних програм з удосконалення транспортної та туристичної інфраструктури, збереження природних ресурсів та реконструкції пам'яток архітектури;

— сприяти збільшенню інвестицій для реалізації програм у рекреації та туристичній галузі на Львівщині;

— популяризувати туристично-рекреаційний комплекс Львівської області шляхом участі у ярмарках, фестивалях, виставках, форумах.

Запропоновані заходи значно покращать потоки іноземних та внутрішніх туристів, а відповідно зростуть надходження у бюджет.

Таким чином, високий рівень розвитку туризму сприятиме зростанню малого та середнього бізнесу, підвищить зайнятість висококваліфікованими працівниками в туристичній індустрії.

Література

1. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України [Текст] : автореф. дис. д-ра геогр. наук: 11.00.02 / О. О. Бейдик / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2004. — 36 с.
2. Діяльність підприємств сфери послуг Львівської області у 2015 р. [Текст] : статистичний збірник / За ред. М. М. Кармазина. — Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2016.
3. Звіт управління туризму Львівської міської ради (в тому числі ЛКНП «Центр розвитку туризму м. Львова») за 2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://cityadm.lviv.ua/lmrdownloads/Zvity/zvitturyzm2015.doc>.
4. Кифяк В. Ф. Організація туризму [Текст] : навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. — Чернівці : Книги. XXI, 2008. — 344 с.
5. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг [Текст] : підруч. / М. П. Мальська. — К. : Знання, 2008. — 661 с.
6. Організований відпочинок та туризм у Львівській області у 2014 р. [Текст] : доповідь / За ред. С. І. Зимовіної. — Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2015. — 11 с.
7. Рекреаційний потенціал Львівщини [Текст] / Статист. збірник. — Львів : Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. — 96 с.
8. Туристичні потоки у Львівську область [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Львівській області. — Режим доступу : http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2015/t249910_1.pdf.

Кушнирук Г. В., Солдат О. А.

РОЛЬ ТУРИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье проанализирована роль туризма в развитии экономики Львовской области. Обращено внимание на факторы влияния и место туризма в экономике региона. Раскрыты проблемы и перспективы развития туристической отрасли Львовской области.

Ключевые слова: экономика, Львовская область, туризм, туристическая индустрия, туристическая инфраструктура, туристические потоки.

Kushniruk H. V., Soldat O. A.

THE ROLE OF TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF ECONOMY OF LVIV REGION

In the article the role of tourism in the development of economy of Lviv region is analysed. The factors of influence and place of tourism in the economy of the region are investigated. Problems and prospects of the development of the tourist industry of Lviv region are exposed.

Keywords: economy, Lviv region, tourism, tourist industry, tourist infrastructure, tourist flows.